

A MUNKAERŐPIAC FOLYAMATAI ÉS KIHÍVÁSAI

Recenzió

Napjainkban egyre gyakrabban halljuk, olvassuk és tapasztaljuk is, hogy felgyorsult a világ. Makrokörnyezetünkben változik a technika, technológia, a társadalmi helyzet, a demográfia, vagy akár a gazdasági helyzet, az értékek, normák. Megéltük a globalizációt, az üzleti válság(ok) időszakát és még jelenleg is tart a pandémiás helyzet hatása. Ez csak néhány tényező, ami kiemelésre került a környezetünkből, melyek jelentős hatással vannak a munkaerőpiaci helyzetre is. A munkavállalóként, pályakezdőként, illetve munkáltatóként megtanult, megismert munkaerőpiaci folyamatok, hatások mellett fontos szerepet kapnak azok a kihívások, változások melyekkel nap, mint nap szembenézünk. „**A munkaerőpiac folyamatai és kihívásai**” című könyv⁵ lektoraként abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy a készülő szak-, illetve tankönyv összeállítását folyamatosan nyomon követhettem, melynek eredményeként az olvasó a gyakorlatban kiválóan alkalmazható, jól strukturált könyvet tarthat a kezében. Mielőtt a könyv tartalmának ismertetésére áttérek, fontosnak tartom a könyv szerzőjének bemutatását.

Csehné Papp Imola több, mint 25 éve van az oktatói pályán. Okleveles közgazdász, jogász, pályorientáció szakos tanár. Doktori (Ph.D.) fokozatát neveléstudományok, habilitációs címét gazdálkodás- és szervezéstudományok területén szerezte. Jelenleg az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológia karának egyetemi docense, az emberi erőforrás alapszak szakvezetője.

A Szerző a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen annak az első évfolyamnak a hallgatója volt, akik Munkaerőpiaci mechanizmusok szakirányt végeztek 1993-ban, így gyakorlatilag az első perctől a munkaerőpiac témakörrel foglalkozott. 25 éve tanítja is a munkaerőpiaci ismereteket a különböző hazai felsőoktatási intézményekben, kutatási területének fókuszsa az utóbbi évtizedben a munkaerőpiac új kihívásaira irányult. A Szerző több oktatási jegyzetet írt már a témában, ugyanakkor jelen könyv a korábbiakhoz képest más megközelítést tartalmaz és az aktuális munkaerőpiaci témákra is betekintést ad.

Az ismeretanyag teljes terjedelme tartalom- és irodalomjegyzékkel 182 oldal, mely követve a felsőoktatási tanítási hetek számát 13 fejezetre, témakörre oszlik. A könyv szerkezete könnyen áttekinthető, felépítése logikus, megfelel egy tananyagtól is elvárt strukturális követelményeknek: az alfejezeteket is tartalmazza a tartalomjegyzék az előzetes átfogó kép nyújtása érdekében.

A szakkönyv jelen formájában megfelel a Szerző által megfogalmazott célnak, miszerint a munkaerőpiaci ismeretek és foglalkoztatáspolitikai elméleti alapjait szándékozik megadni tudományosan rendszerezett és közérthető formában.

A tananyag szakmai felépítése is ezt a célkitűzést hivatott megvalósítani. Az egyes fejezetek a Szerző által megfogalmazott összefoglalással kezdődnek, betekintést adva ezzel az olvasónak arról, hogy mi a fejezet tartalma. A tanulást és fogalmak keresését segíti elő a vizuális félkövér kiemelés. Az ábrák, táblázatok a szöveggörnyezetbe illeszkednek, egyértelműen segítik az olvasót a tananyag elsajátításában, megértésében. A tananyag külön pozitívuma a „Szemelvények” alfejezet beépítése, ami kitekintést ad a releváns szakirodalmakban, kutatási jelentésekben megjelent, a témában releváns sajátosságokra, trendekre, tendenciákra. A tananyag elsajátításának ellenőrzéséhez kérdéseket fogalmaz meg a Szerző az egyes fejezetek végén, illetve további ajánlásokat a témában releváns szakirodalmakra, ami az órai feldolgozást is támogatja.

⁵ Csehné Papp Imola: A munkaerőpiac folyamatai és kihívásai. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2021, 182 o. ISBN 978-963-489-345-59

Az egyes fejezetek részletező tartalma az alábbi:

Az *1. fejezet* a tananyag alapozást segíti elő, áttekinti a munkaerőpiacon használt legelemibb gyűjtőfogalmakat (munkagazdaságtan, munkaerőpiaci politika, foglalkoztatáspolitikai), valamint a munkaerőpiac kapcsolatrendszerét, melynek megértését, átlátását ábrával is szemléltet a Szerző. A Szemelvények fejezet a munkaerőpiaci politikához kapcsolódó témakört ismerteti a penzugyisziget.hu tolmácsolásában.

A *2. fejezet* bemutatja, hogy az állam miként avatkozhat be a munkaerőpiac rendszerébe, az erre használt aktív és passzív eszközök rendszerét. A Szemelvény érdekes adatokat ismerteti a hazai és nemzetközi támogatások alakulásáról a koronavírus járvány első hulláma alatt.

A *3. fejezet* témaköre ismerteti a munkaerőpiac fogalmát, bemutatja a munkaerőpiac szereplőit, definiálja a munkaerőpiac meghatározó tényezőit, a népességekategóriákat és az ehhez kapcsolódó legfontosabb a mutatókat. A fejezetben ismertetett fogalmak, munkaerőpiaci jelenségek megértését ábrák segítik. Az elmúlt időszak foglalkoztatási és munkaerőpiaci rátájának alakulását a Szemelvények fejezet tartalmazza.

A *4. fejezet* fókuszában a munkanélküliség áll. A Szerző ismerteti annak típusait, hazai elterjedését, mérésének intézményeit, az alkalmazott fogalmakat és a munkanélküliség hatásait az egyénre. A jegyzet aktualitását mutatja, hogy a Szerző kitér a pandémiás helyzet munkanélküliekre gyakorolt hatásaira is. A fejezet egy érdekes aspektusa „A munkanélküliség hatása a lelki egyensúlyra” alfejezet, melyhez a Szerző a szemléltető modellt is ismerteti, kellő részletességgel elemezve azt. A Szemelvény az álláskeresők alakulását mutatja 2020 decemberében a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján.

A munkaerőpiaci folyamatokkal foglalkozó irodalmak elsősorban a munkanélküliséggel kapcsolatos bőséges irodalmakat, modelleket elemzik, így külön pozitívuma jelen tananyagnak, hogy az *5. fejezet* ismerteti a munkaerőpiac másik egyensúlyhiányos állapotát, azaz a munkaerőhiányt. A Szerző ismerteti annak típusait, előidézőit, a hazai és az Európai Unió belüli munkaerőhiány okait, a megszüntetésének lehetőségeit és következményeit.

A *6. fejezet* a népességszámmal és annak összetételével, szerkezetével, struktúrájával foglalkozik. A szemelvények példája az elöregedő népességre hívja fel a figyelmet a prorfolio.hu adatai alapján. A *7. fejezet* a munkaerő mozgásával kapcsolatos fogalmakat tárja fel, illetve ismerteti a területi mozgás két formájának, a belföldi vándorlásnak és az ingázásnak a jellemzőit, valamint kitér a munkaerőmozgás egy speciális formájára, a migrációra.

A *8. fejezet* központi témája a munkaidő és az ehhez kapcsolódó ismeretek, kategóriák. A Szemelvények a PwC Magyarország 2019 esetleírását tartalmazza, illetve a KSH időmérlegét.

A *9. fejezet* az atipikus foglalkoztatás kérdéskörét járja körül, a Szerző ismerteti annak formáit, alkalmazásának előnyeit és hátrányait. A Szemelvényekben a pandémiás helyzet hatása is bemutatásra került.

A *10. fejezet* fókuszában a közfoglalkoztatás áll. A Szerző a hazai gyakorlat mellett a nemzetközi sajátosságokra is rálátást ad. A közfoglalkoztatás céljai, az új közfoglalkoztatási program előnyei és hátrányai mellett a legfrissebb statisztikai adatokat is bemutatja a Szerző. A Szemelvények segítségével betekintést nyerhetünk a magyar közmunka rövid történetéről is. A *11. fejezet* egy igen aktuális területet dolgoz fel, a munkaerőpiac néhány új jelenségét ismerteti, úgy, mint az alulfoglalkoztatás, a foglalkoztathatóság, valamint az új gazdasági rendszerek. A Szemelvény a közösségi gazdaság sajátosságaiba enged bepillantást, ugyanakkor a járvány hatásaira is kitér.

A Szerző nem hagy hiányérzetet az olvasóban, így a feketegazdaságra is rálátást ad a *12. fejezet* segítségével. Feltárja annak összetevőit, előnyeit és negatívumait. A tananyag logikus lezárása a

13. fejezet témája, ami a munka jövője címet kapta. Az olvasó átfogó képet kap a munka és a munkaerőpiac jövőbeli alakulására vonatkozó trendekről, fejlődési irányokról. A 15. ábra szemlélteti a munka jövőbeli világát érintő kihívásokat.

A tananyag végén található irodalomjegyzék 46 hazai és nemzetközi tételből áll. A szerző hat saját publikációja is megtalálható a források között, igazolva ezzel a kutatási területen való jártasságát. Az ismertetett tételek tartalmazzák a témakör releváns hazai és nemzetközi szakirodalmát, a felhasznált források aktuálisak (elmúlt 5 év), változatosak és specifikusak.

A kézirat szabályos hivatkozásokkal van ellátva, melyek korrektül informálják az olvasót a felhasznált szakirodalomról. A kéziratban 15 db ábra és a 2 db táblázat segíti a tananyag megértését és elsajátítását.

Konklúzió

A könyvről megállapítható, hogy szakmailag kifejezetten jó színvonalú és oktatásra alkalmas anyagot állított össze a Szerző. A tananyag kiváló alapot ad a jövőbeni munkavállalóknak és munkáltatóknak a munkaerőpiac jelenségeivel és működésével kapcsolatos legfontosabb témakörökről, így ajánlom más egyetemeken oktatásában való felhasználását is. A tananyag tartalma alapján a gazdálkodástudományi képzési területek szakjai mellett a bölcsészterületen akkreditált emberi erőforrás tanácsadó szak számára is hasznos és releváns ismereteket nyújt.

A fent ismertetett szempontokat összegezve a kézirat, mind tartalmi, mind formai jegyei alapján jelen formájában is megfelel egy felsőoktatási jegyzettől és szakmai kézikönyvtől elvárt követelményeknek.

DAJNOKI KRISZTINA